

ලෝක ආර්ථිකය 'අග්‍රිහස්සේ' තිබෙනවා විය හැකිය

World economy may be at tipping point

නික් බිම්ස් විසිනි
2008 ජූලි 1

ලෝක ආර්ථිකය දැනටමත් පශ්චාත් යුද්ධ කාලපරිච්ඡේදයේ නරකම මූල්‍ය වෙලඳපොල කලබැගැනියට මුහුණ දෙමින් සිටින අතර, ඊටත් වඩා අන්ත යමක කෙලවරෙහි තිබෙනවා විය හැකිය. ජූනි 30 වන දින පලකල ජාත්‍යන්තර සමක බැංකු (බීඅයිඑස්) වාර්ෂික වාර්තාවේ විශ්ලේෂනය එයයි.

මධ්‍යම බැංකු කරුවන්ගේ බැංකුව ලෙස සාමාන්‍යයෙන් හඳුන්වන සමක බැංකුව නය ගොඩගැසීම හා පසුගිය දශකය පුරා වර්ධනය කල නව හා අතිශය සංකීර්ණ මූල්‍ය මෙවලම් තුල ගැබ්වන අන්තරායන් ගැන අනතුරු අඟවා තිබේ. දැන් එය මෙසේ කියයි. "අස්ථාවරත්වය සිය මඟෙහි ගමන් අරඹා තිබේ."

වාර්තාව අවධාරනය කරන්නේ එක්සත් ජනපද අවමුඛ අර්බුදය, මූල්‍ය අර්බුදය නමැති කුවක්කුව ගැස්සූ කොකා මිස එහි අවසාන හේතුව නොවන බවය. නයකරයන් ගොනුකර විකුණාදැමීමේ බැංකු ආකෘතිය මත, බෙදාහැරීම සඳහා උත්පාදනය, නිවාස වෙලඳපොල කරා ව්‍යාප්තවීමේ අර්බුදය පැහැදිලි කිරීමේ උත්සාහයක නිරතව සිටින "වෙනස කුමක්ද" යන වින්තන ගුරුකුලය පිලිබඳ කාරනය ද එමගින් සැලකිල්ලට ගනියි. එවන් විශ්ලේෂනයක වැදගත් වන්නාවූ යම් අභ්‍යන්තර ඥානයක් ගැබ්කර ගන්නා අතර "එයට වන්නේ කුමක්ද" යන්න ගැන අවධානය යෙදීම ද සැලකිය යුතුය. මෙම ගුරු කුලයට එල්ල ගත්තුවූත් ආර්ථික හැල හැප්පීමවල වර්තමාන අවධිය හා පූර්ව අවධීන් අතර සමානකම් ද සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

"ඉතිහාසඥයින්, 1873 න් ආරම්භවී දිග්ගැස්සුනු අවධමනය ද, 1920 ගනන්වල අවසානයේ ආරම්භවූ ගෝලීය පසුබෑම ද, 1990 ගනන්වල මූල හා අවසන් භාගයේ පිලිවෙලින් ඇතිවූ ජපන් හා ආසියානු අර්බුදය ද, සැලකිල්ලට ගත යුතුය. සෑම සිද්ධි දාමයකදීම, මූර්ත ආර්ථිකයේ ද, මූල්‍ය වෙලඳපොලවල ද වැඩෙන උද්යෝගිමත් උඩුගමනක් සමඟ බැඳුණු, නයෙහි ප්‍රබල ප්‍රවර්ධනය, ඉන් පසුව අනපේක්ෂිතව එලඹුණු අර්බුදයක් ද, දිග් ගැස්සුණු පහල වැටීමක් ද සමඟ සම්පාත විය. සෑම සිදුවීමකදීම පාහේ, නව ආර්ථික සොයාගැනීමක හෝ නව මූල්‍ය වර්ධනයක යම් රූපාකාරයක්, වේගවත්

නය ප්‍රසාරනය සඳහා තවත් "නව යුගයක" යුක්තිකරනයක් සම්පාදනය කලේය. විය යුතු පරිද්දෙන්ම දෝෂ දර්ශනය එල්ල වූයේ ආර්ථික පහත වැටීමට එරෙහිවය."

පසුගිය දශක දෙක පුරාම, මූල්‍ය තිගැස්සීම් ඇතිවූ වාර ගනනේ මෙන්ම ප්‍රමානයේ ද වැඩිවීමක් සිදුවූ අතර, "ගෝලීය ආර්ථිකයේ බොහෝ දේ හරියාකාරව සිදුවිය" යන්න වාර්තාවෙන් පෙන්වා දෙයි. 1998 වසරේ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන කලමනාකරනයේ ආරක්ෂිත අරමුදල බිඳවැටීමෙන් හටගත් අර්බුදයෙන් පසුව, අවසාන වශයෙන් මතු කලේ ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතියේ මධ්‍යය එහි පරියන්තය මෙන්ම බෙලහිතව ඇත්ද යන ප්‍රශ්නයයි. පසුගිය වසරේ සිදුවීම් වලින් හෙලිදරව් වූයේ උත්සුකයට හේතුවූ කාරනා අවලංගුවී නැති බවයි.

"ලෝක මූල්‍ය මධ්‍යස්ථානවල හටගත් මෑත වෙලඳපොල හැල හප්පීමවලට පශ්චාත් යුද කාලපරිච්ඡේදයෙන් පූර්වාදර්ශ සොයාගත නොහැකිය. බොහෝ රටවල වේගයෙන් වැඩියන උද්ධමනයෙන් සම්මිශ්‍රිතවූ එක්සත් ජනපදය තුල අවපාතයක සැලකිය යුතු අවදානමක් ද සහිතව, ගෝලීය ආර්ථිකය යම් වර්ගයක කෙලවර වීමකට පැමිණියේ ද යන බිය වැඩිවෙමින් තිබේ. මෙම බිය අනියත නොවේ."

අර්බුදයේ ගමන් මඟ පිලිබඳව කලින් පලවූ ශුභවාදී අනාවැකිවල අයථාවරත්වක් බව සනාථවී ඇත්තේ කෙසේදැයි වාර්තාව පෙන්වා දෙයි. ඇමරිකානු මූල්‍ය වෙලඳපොලේ අවමුඛ අංශයෙහි ගැටලු මතු වීමත් සමඟ, අදහස් පලවූයේ ඒවා දරාගත හැකි හා පාරිභෝගික වියදම් කෙරෙහි මෙන්ම පොදුවේ ආර්ථිකය කෙරෙහි ද දැඩි බලපෑමක් ඇති නොකරන බවට ය. නිවාස මිලගනන් හා අලෙවිය පහත වැටෙන තතු යටතේ එක්සත් ජනපද නිවාස ක්ෂේත්‍රය අර්බුදයට යෑමත් සමඟ එම නිගමන දෙකම වැරදි විය. පසුගිය වසර අවසානයේ පටන් අදහස් පලවූයේ "නැඟිළි නව වෙලඳපොල ආර්ථිකයන්හි" දේශීය ඉල්ලුම නොවෙනස්ව පවතිද්දී ඔවුන්ට එක්සත් ජනපදයෙන් "ස්වාධීනව" පැවතිය හැකි බවටත් අනෙකුත් තැන්වල දිගහැරෙන මූල්‍ය කලබැගැනි තත්වයෙන් බේරී "සුරක්ෂිත ස්ථාන" ලෙස පවා ඒවා පවත්වා ගතහැකි බවටය. මෙය එම ආර්ථිකයන් කරා ප්‍රාග්ධන ගලාපීමටත්

එමගින් ලෝකයේ අනෙකුත් කොටස්වල වත්කම් අගය පහල වැටෙද්දී පවා, ඒවායේ වත්කම් අගය පවත්වාගැනීමට උපකාර වන බවටත් අදහස් පලවිය. එය තවදුරටත් එසේ සිදු නොවේ.

“කෙසේ වෙතත්, එක්සත් ජනපද රුටායාමේ තත්‍ය පරිමාව පිලිබඳ කනස්සල්ල වැඩිවෙද්දී, මනෝගතීන් වෙනස්වීමට පටන් ගෙන ඇත. සැබවින්ම, සමීප නිරීක්ෂනයේදී, නැගීචන ආර්ථිකයන්හි දිගුකාලීන නිරෝගී භාවය පිලිබඳ සැක සාංකා මතු වෙමින් තිබේ. චීනය තුල, අත්‍යසාමාන්‍ය වේගයකින් සිදුවූ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන ආයෝජනයෙන් වැඩි කොටස බැර කර්මාන්තය තුලට ඇදීගිය අතර, බෙදියාමේ අවිධිමත් ස්වභාවය හා ගෝලීය පාරිභෝගික භාන්ඩ මිලගනන් මත හා පරිසරය මත ඉන් ඇතිකල පුලුල් බලපෑම් පිලිබඳ කනස්සල්ල දැඩි විය.” මැද පෙරදිග දී ඒ හා සමාන සංවර්ධන සැලසුම්වල ප්‍රතිපල වශයෙන් අවසානයේදී, අධි පරිමාණය නිෂ්පාදන ගැටලු මතුවීම පිලිබඳ බිය පලවෙයි. මධ්‍යම හා යුරෝපීය රටවල් බොහොමයක් වර්තන ගිනුමේ හිගය වැඩිවීම නිසා අස්ථාවරත්වයක් අත්විඳියි.

අර්බුදය හැඩ ගැන්වීමේදී මූල්‍ය නව්‍යකරනය ඉටු කල සුවිශේෂී ක්‍රියාකලාපය මත, අවදානම පැතිරී යාමක් නිර්මාණය වනු ඇතැයි ඔවුහු කල්පනා කලහ. එසේ ප්‍රාර්ථනා කලහ. ඇත්තෙන්ම එය හඳුන්වාදුන් ආකාරයෙන් සිදුවූයේ “බොහෝ වෙලදපොලවල නය තක්සේරු කිරීමේ වාර්තාවල ගුනය පිරිහියාමත්, ව්‍යාකූලත්වය සැලකිය යුතු තරමින් වැඩිවීමත්ය.”

“මෙහි ප්‍රතිපලය වශයෙන් සිදුවූයේ අවසානයේදී, අලාභයේ තරම හා එය බෙදියාම පිලිබඳ දැවැන්ත අනිශ්චිත භාවයක් හටගැනීමයි. මෙහි බලපෑම යටතේ අලුතින් නය යලි ගොනුකිරීම හා යලි බෙදාහැරීම තුලින් අවදානම් දැරීම වියදම් අධික දෙයක් බවට පත්වූ නමුදු, අඩු තරමින් කෙටි කාලයකට වත් එවන් සිදුවීම්වල සම්භාව්‍යතාවය අඩු බවක් පෙනී ගියේය. භාවිතයේදී මෙහි අර්ථය, අලුත් නයවල ආවේනිකව ම අන්තර්ගත අවදානම්, දිරිගන්වන සුලු වර්ගීකරන සහතික සමගින් කඩිනමින් පහව යනු ඇතැයි සැලකුනි. ඒ, කිසිසේත්ම බලාපොරොත්තු නොවූ පරිද්දෙන් මතු වූ අලාභයන්ට ප්‍රතිචාර වශයෙන් අවදානම් හදිසියේම යලි පහල වන තෙක් පමණි.”

මූල්‍ය පද්ධතිය පිලිබඳව නැසුකන්ව සිටි බවට චෝදනා එල්ල කල අය කනස්සල්ලට පත්ව සිටිනවා නිසැක නමුත්, “කිසිවෙකුත්, සියල්ල හොඳින් සිදුවෙද්දී ලාභ ලැබීමේ මූලාශ්‍රය පිලිබඳව දැඩි ප්‍රශ්න නැගීමේ දැවෙන අවශ්‍යතාවය නොදැක්කා විය හැකිය.”

මූල්‍ය නව්‍යකරනය ක්‍රියාකලාපයක් ඉටුකර ඇති අතරම, “අද දින මතුවෙන ගැටලුවල මූලික හේතුව, දිගු කලක් පුරා පැවති අතිරික්ත හා අවිචක්ෂන නය

ප්‍රසාරනය බව වාර්තාව හඳුනාගෙන ඇත. මෙය සෑම විටම සාදරයෙන් පිලි නොගන්නා ප්‍රතිපල දෙකක, කුමන එක පලමුව මතු වූයේද යන්න අපැහැදිලි නමුදු, තර්ජනය එල්ල කරයි. එක් සම්භාව්‍යතාවක් වනුයේ ලෝක ආර්ථිකය අනුක්‍රමයෙන් එහි නිෂ්පාදනයේ ශක්‍ය මට්ටම කරා ලගාවී තිබියදී ම, උද්ධමනය හිස එසවීමයි. දෙවන සම්භාව්‍යතාව නම් මූල්‍ය හා තත්‍ය ආර්ථිකය තුල නයට සම්බන්ධ අසමතුලිතයන් සමුච්ඡය වීමෙන් යම් මොහොතකදී තිරසාර නොවන බව පෙනීයාමත් සමඟ සැලකිය යුතු ආර්ථික පසුබෑමකට තුඩුදේය යන්නය. මෙහිදී පෙනී යන්නේ ලෝක ආර්ථිකය, සාදරයෙන් නොපිලිගන්නා සංසිද්ධීන් දෙකටම එකවිට මුහුනදී සිටින බවයි. එසේ වුවත් විවිධ රටවල් නිතරම එම පොදු තර්ජනයන්ට සැලකිය යුතු තරම් වෙනස් පරිමාණයෙන් නිරාවරනය වෙයි.”

ගෝලීය ආර්ථිකයේ අනාගත බලාපොරොත්තු හා එකිනෙකට බැඳුණු ක්‍රියාවලීන් ගනනාවක වර්ධනය මත ඇතිවන බලපෑම පිලිබඳව සැලකිය යුතු අනිශ්චිත බවක් වාර්තාව පෙන්වා දෙයි. එය “නය සිදියාමේ හොල්මන” මත සැලකිය යුතු අවධානයක් යොදයි. එනම්, නය සමුච්ඡයවීමේ වසර ගනනාවකට පසුව, බැංකු විසින් නය ගොනු අඩුකිරීමට දරන උත්සාහය තුඩුදෙනු ඇත්තේ නයකරුවන්ගේ නය පහසුකම් කපාහැරීමටත් අවම සුදුසුකම් ඉහල දැමීමටත්ය. මෙහි ප්‍රතිපල වශයෙන් නයකරුවන්ට, “වත්කම් හදිසියේ විකුනාදැමීමේ” කොන්දේසි යටතේ පැනවෙන දැඩි වෙහෙසකර නයදීමේ රටාවට මුහුනදී ගැනීමට නොහැකිවෙයි.

“සංයුතියේ මිත්‍යාව” පිලිබඳ ගැටලුවට ද එය අවධානය යොමු කරයි. “ආර්ථිකයේ පුද්ගලවාදී නලුවන්” තම තමන්ට ආවේනික ගැටලු සමඟ බුද්ධිමත් ලෙස පොරබැදීමට උත්සාහ දැරීමේදී අත් සියල්ලන් වලට ඇද දැමීමෙන් සිය සාර්ථකත්වය උදාකර ගන්නා විටය.

නයෙහි වර්ධනය පෙන්නුම් කරන්නේ ඉහල ඉතිරිකිරීමේ අවශ්‍යතාවය බවද එය සඳහන් කරයි. එහෙත් සියලු දෙනාට එකවර ඉතිරි කල නොහැකිය. එක් අයෙකුගේ වියදම තවත් පුද්ගලයෙකුගේ ආදායමයි. ඒ සමඟම අවසාන ප්‍රතිපලය, සෑම තැනකම ඉතුරුම් වැඩිකිරීමේ ක්‍රියාවලියක් මන්දගාමී ආර්ථික ක්‍රියාවලියකට මඟ පෑදීමයි. ඉතිරිකරන රටවල පමණක් නොව ඒවා වෙත නිර්යාත කරන රටවලට ද එය පොදුය. ඉහල අයෝජනය, එක්සත් ජනපදයේ පාරිභෝගික වියදම්වල අඩුවීම උග්‍රාපුරනය නොකරයි. මක්නිසාද යත් සංගතයන්, ඉල්ලුම යම් කාලයකට යථා තත්වයට පත් නොවෙයි නිශ්චය කර වියදම් කපන අතර, ආයෝජන නතර කරනු ඇති බැවින්ය.

ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට වැයම් කරමින් එක්සත් ජනපද ෆෙඩරල් බැංකුව හා අනෙකුත්

මහ බැංකු විසින් මෑත අවධිය පුරාම අනුගමනය කල ක්‍රමවේදය වන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිපල අත්කර නොගන්නා අතර සිදුවිය හැක්කේ මිල ගනන් තවදුරටත් ඉහලයාම පමනක් බවට ජාත්‍යන්තර සමථ බැංකුව අනතුරු අඟවයි.

ප්‍රතිපත්ති ගැන උත්සුකවන තාක් දුරට සමථ බැංකුව, වර්ධනය උත්තේජනය කිරීම සඳහා නයෙහි පාලනය සමගම මූල්‍ය පියවර ගැනීමට ද කැමැත්ත පලකරයි. එහෙත් එය ප්‍රතිපලය කෙරෙහි වැඩි විශ්වාසයක් පල නොකරයි. මූල්‍ය උත්තේජනයෙන් උද්ධමනය ඉහලයා හැකිය. ඒ අතර, විශාල ගෙවුම් ශේෂයන් සහිත රටවලට ඔවුන්ගේ විනිමය අනුපාතිකය මත ඇතිකරන බලපෑම නිසා එවැන්නක් ක්‍රියාවට නැඟිය නොහැකිවේ.

එක්සත් ජනපදය හා “අපේක්ෂා කලහැකි තවත් රටවල් ගනනාවක, මුලදී එකඟවූ කොන්දේසි මත ආපසු ගෙවිය නොහැකි නය ගොඩගැසී තිබීම” සැලකිල්ලට ගැනීම ද අවශ්‍යය.

අවසානයේදී වාර්තාව සඳහන් කරන්නේ, අර්බුදයට පොදු ගෝලීය ප්‍රවිශ්ඨයක් ගොඩනගාගැනීමට “බොහෝ ප්‍රායෝගික බාධාවන්” පවතින බවය. ආරම්භයේදීම, අතිරේක නය වෙත වෝදනා කල යුතුද යන්න ගැන වෙනස්කම් තිබෙන අතර, අතිරේක නය වැඩිගිය කාල පරිච්ඡේදවලින් පසුව “කුණු ගොඩ ශුද්ධ කිරීම දුෂ්කර විය හැකිය” යන්න පිලිබඳව “සියල්ලන්ගේම

එකඟතාවක් ද” නැත. එහි ප්‍රති පාක්ෂිකයන් වෙත එල්ල කල ප්‍රකාශයක්ද වාර්තාවට ඇතුලත්ය. “නූතන හැල හැප්පීම්වල වියදම ඉහල නැඟුනහොත් හා ප්‍රතිපත්ති තීරන බෙහෙවින් රිනාත්මක යයි පෙනී ගියහොත් ඉහත කී විශ්වාසයන් බොහෝකොටම යලි අගයකිරීමට සිදුවේ.

එය යෝජනා කරන පියවර ක්‍රියාවට නැඟුවහොත් පවා “යථාර්තවාදීව” නම් කිසිවෙකුත් “මූල්‍ය අර්බුදය සැලකිය යුතු ආර්ථික වියදමක් දරන තතු තුල” කවරදාක වත් දුරලිය හැකියයි නොසිතනු ඇති බව බැංකුව අවධාරනය කරයි.

වෙනත් වචනවලින් කිවහොත්, සමථ බැංකුව මෙන්ම අනෙකුත් ප්‍රමුඛ ආර්ථික හා මූල්‍ය අධිකාරයන් පිලිගන්නා පරිදි, ගෝලීය ආර්ථිකය අද්දරටම ගමන්කර ඇති තතු තුල අර්බුදය අඩුම තරමින් මහා අවපාතය අවධියේ සිදුවූ තරම් ඉමහත් විනාශයක ශක්‍යතාවෙන් යුක්තය. ලෝක ජනතාව තම ජීවිත ප්‍රවන්ඩ ලෙස ඉරා දමනු සරලලෙස හා සාමකාමීව පිලිගත යුතුය.

ගෝලීය ධනවාදය විසින් තමන් දක්කා ඇති ආර්ථික පිස්සන් කොටුවෙන් මනුෂ්‍ය වර්ගයා ඉවතට ගැනීම කරා මෙහෙයවන ජාත්‍යන්තර සමාජවාදී ක්‍රියාමාර්ගයක් සඳහා දේශපාලන අරගලයක් වර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය කම්කරු පන්තියට මුනගස්වන මිටත් වඩා පැහැදිලි තත්වයක් නොතිබිය හැකිය.